

ІНСТИТУТ
педагогічної освіти
і освіти дорослих
імені Івана Зязюна
НАПН України

**Міжнародна науково-практична
Інтернет-конференція
“РОЗВИТОК ОСВІТНІХ СИСТЕМ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ”
26-27 травня 2021 року, м.Чернівці**

АНДРАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Алла САМКО

кандидат педагогічних наук, старший науковий
співробітник відділу андрагогіки Інституту
педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України

Тетяна КАЛЮЖНА

кандидат філософських наук, старший науковий
співробітник, провідний науковий співробітник
відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і
освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Зміни, які відбуваються в сучасному світі впливають на різні сфери життя, включаючи тенденції розвитку освіти дорослих. Педагоги, в силу специфіки професійної діяльності залучаються до безперервного процесу навчання протягом усього самостійного життя та набувають нові знання й компетенції. Результатом професійного розвитку педагога стає його готовність до якісного виконання роботи, відповідно до сучасних вимог, можливість застосування отриманих знань, умінь і навичок у професійній діяльності, сформованість нових компетенцій, необхідних для реалізації новітніх стандартів освіти, здійснення безперервної освіти дорослих.

Підвищення кваліфікації фахівців відбувається на андрагогічних засадах, тобто з урахуванням особливостей навчання дорослих: пріоритету самостійного навчання; спільної діяльності; опори на досвід учня; індивідуалізації навчання; системності навчання; контекстності навчання; актуалізації результатів навчання; елективності навчання; розвитку освітніх потреб; усвідомленості навчання.

Андрагогічний підхід дозволяє розглядати навчання в системі безперервного підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників як засіб розвитку здатності особистості до самоорганізації, саморегуляції, самоуправління та самореалізації.

Для обґрунтування проблеми становлення та розвитку компетентності педагога-андрагога необхідно розглянути андрагогічний підхід, орієнтований на цілісність, системність, суб'єкт-суб'єктну взаємодію, синергетичну методологію. Андрагогічний підхід дає змогу враховувати особливості подальшого навчання дорослого, який має певний досвід, потреби та мотивації.

Саме дорослому, що проходить подальше навчання у системі післядипломної освіти, належить провідна роль у процесі свого навчання.

01

Усвідомлює себе самостійною, самокерованою особистістю

02

Володіє життєвим (побутовим, професійним, соціальним досвідом), який стає важливим джерелом його навчання

03

Має готовність до навчання (мотивація)

04

Прагне до невідкладної реалізації набутих знань, вмінь, навичок та якостей

05

Процес навчання на всіх його етапах організовано у вигляді сумісної діяльності того, хто навчається, та того, хто навчає

Андрагогічний підхід у професійній підготовці фахівців надає:

- більші можливості для успішної навчальної діяльності, розвитку особистості як слухача, так і викладача;
- активно та реально приймати участь у плануванні, реалізації, оцінюванні та корекції процесу навчання;
- впливати на зміст, форми й методи навчання;
- контролювати організацію навчання;
- адаптувати до своїх індивідуальних особливостей та потреб.

Фахівці системи післядипломної освіти, що залучені до надання послуг дорослим, мають володіти андрагогічною компетентністю, яка є обов'язковим складником їхнього професіоналізму, що передбачає зміну стандартних форм і методів роботи з дорослими особами, спонукаючи їх до активності, пошуку спільних рішень, прояву свого інтелектуального й соціокультурного потенціалу через застосування різних форм групової роботи, які віддзеркалюють внутрішні інтереси та потреби всіх учасників освітньої діяльності, а психологічно комфортна обстановка сприяє пошуку нових знань та набуттю професійних компетенцій .

Андрагог повинен володіти:

- ✓ Системним мисленням, що сприяє цілісному розумінню професійної діяльності, своєї ролі та місця у системі освіти дорослих
- ✓ Навичками аналізу та проектування освітніх програм особистісного і професійного зростання дорослих
- ✓ Способами мотивації слухачів до неперервного навчання та розвитку, конструювання ситуацій, що стимулюють до творчої активності

- ✓ Здатністю до рефлексивного аналізу якості здійснення організаційної та науково-методичної діяльності
- ✓ Сформованими навичками організації групової роботи, активного, інтерактивного, ситуативного та спеціального навчання слухачів
- ✓ Змістом, сучасними методами, формами навчання дорослих на основі положень андрагогічної науки
- ✓ Технологіями побудови навчального процесу

Показники вияву андрагогічної компетентності педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти:

Готовність до роботи з дорослими, створення оптимальних умов для навчання дорослих, здійснення методологічно орієнтованої освіти

Уміння визначати освітні потреби та запити дорослих, враховувати особливості їхньої мотивації, процесу навчання, групової динаміки дорослої аудиторії

Застосовувати технології модерації, фасилітації, менторства, тьюторства, коучінгу, тренінгу, едвайзингу, супервізорства

Спроможність визначати цілі та прикінцеві результати навчання, спонукати слухачів до рефлексії, опанування навичками планування, відбору змісту, форм і методів навчання

Андрагогічні особливості організації процесу безперервного підвищення кваліфікації

Специфіка суб'єктів
навчального
процесу

Різні: галузі знань,
вікові категорії,
посадовий статус

Орієнтація на
створення умов саме
для освіти дорослих

Соціально-психологічні
особливості дорослих-
слухачів

Різноманіття видів
діяльності дорослого-
слухача

У післядипломній педагогічній освіті організація навчання дорослих здійснюється у межах андрагогічної парадигми, де викладач є:

Експертом у галузі технологій навчання дорослих

Співавтором індивідуальної програми навчання

Організатором спільної діяльності з тими, хто навчається

Організатором оптимальних умов процесу навчання

Висновки

Отже, андрагогічними засадами освітнього процесу у закладах післядипломної педагогічної освіти вважаємо:

- 1 дотримання андрагогічного підходу до навчання
- 2 готовність педагогів до самоосвіти
- 3 наявність професійної мотивації
- 4 бажання професійної самореалізації

Література

1. Толочко С.В. Теоретичні й методичні засади формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної освіти: дис. ... д-ра пед. н. Київ, 2019. 451 с.
2. Adult learning professions in Europe, a study on current situation, trends and issues: Research voor Beleid: final report. Brussels: European Commission, 2008. 157 p.
3. Knowles M.S. The modern practice of adult education: from pedagogy to andragogy. London: Cambridge Book Company, 1980. 400 p.

ЗАПРОШУЄМО ДО СПІВПРАЦІ!

Відділ андрагогіки

ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України
andragogika@ukr.net

Тетяна Калюжна

tt-dd-kk@ukr.net

Алла Самко

alla-samko@ukr.net